

Commemoració del 75è aniversari del concurs parroquial de poesia de **Cantonigròs**

Dissabte 3 de juliol de 2021

Commemoració del 75è aniversari del concurs parroquial de poesia de Cantonigròs

Dissabte 3 de juliol de 2021

Programa d'actes

> **10:15h:** Missa Solemne a la Parròquia de Sant Roc de Cantonigròs, concelebrada per l'Excm i Rvdm Sr. Romà Casanova, bisbe de Vic, l'Excm. i Rvdm. Sr. Joan Enric Vives, arquebisbe d'Urgell, el Rvdm. P. Josep M. Soler, abat de Montserrat, i Mn. Josep Castanyé, rector de Cantonigròs.

> **11:30h:** Acte acadèmic, presentat per Blanca Busquets:

- Benvinguda a càrrec de Mn. Castanyé, rector de Cantonigròs i de l'alcalde de l'Esquirol, Il.lm. Sr. Àlex Montanyà.
- Conferència a càrrec del professor Ramon Pinyol, president de la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans.
- Lectura de poemes guardonats al Concurs, a cura de Blanca Busquets, Carles Duarte i Joan Crosas.
- Actuació musical del grup Safareig sobre poemes guardonats al Concurs.

> **12:45h:** Inauguració de l'escultura commemorativa realitzada per l'artista visual Àlicia Casadesús.

> **13:15h:** Visita a l'exposició fotogràfica comissariada per Carles Comella i amb l'assessorament de Teresa Clota.

> **13:30h:** Ofrena floral a la tomba de Joan Triadú, fundador del Concurs, amb la intervenció de l'arquebisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra, Excm. i Rvdm. Sr. Joan Enric Vives.

Comissió organitzadora:
Mossèn Josep Castanyé, Alba Molas, Carles Comella i Joaquim Triadú.

Vostè es troba aquí

Tocava l'any passat i la situació que ens imposava la pandèmia de la covid-19 no ens ho va deixar celebrar. Aquest any sí, però. Aquest any celebrarem el 75è aniversari del primer Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs. I és que no podria ser de cap altra manera. Aquest prestigiós concurs, que es va celebrar del 1944 al 1968, ja va començar esquivant imposicions. Les del règim franquista. Potser la paraula "Parroquial" dissimulava una mica que a Cantonigròs es fes un concurs de poesia en català quan el català estava prohibit.

El fet de celebrar efemèrides és una tradició que serveix per girar la mirada cap al passat, per saber on som i per entendre per què som com som. En definitiva, podríem dir que som la conseqüència dels fets passats i la causa dels futurs. Com si obríssim un mapa, l'acció de mirar d'on venim ens obliga a obrir el focus de la visió i a comprendre, amb perspectiva objectiva, on som i quins camins tenim per continuar. Per continuar com a poble de manera orgànica i amb coherència.

Per això, recordar aquests fets tan rellevants que es van esdevenir al Cabrerès, aquest concurs de poesia que van indagar uns encara ben joves Jordi Parcerisas i

Joan Triadú, ens ensenya la certesa de la dimensió que va representar aquesta concurrència de poesia per la cultura, no tan sols del Collsacabra, sinó del nostre país. Que aquests fets passessin al nostre municipi no va ser casualitat i que el nostre municipi sigui com és i fem el que fem és, en part i entre d'altres, conseqüència d'aquells esdeveniments que ara recordem i celebrem. Celebrem que Joan Triadú tingués el coratge i la tenacitat d'endegar un projecte tan important nadant a contracorrent, esquivant obstacles i imposicions i que acostés al nostre municipi personalitats tan rellevants de la cultura catalana.

Aquesta mirada objectiva cap aquells dies ens marca, de manera clara, quin és el camí que hem de continuar: el de la nostra cultura, reivindicar-nos tal com som, el de l'inconformisme i, si cal, el de la indocilitat. Aquesta mirada retrospectiva ens fa veure responsables de conservar i continuar, cap on ens dicti la consciència col·lectiva, el llegat que se'ns ha donat.

Us saluda atentament,

Àlex Montanyà i Rifà

Alcalde de l'Esquirol, Cantonigròs, Sant Martí Sescorts i Sant Julià de Cabrera

75è aniversari del concurs parroquial de poesia de Cantonigròs

Autoritats, parroquians, senyores i senyors.

Benvinguts tots al nostre poble de Cantonigròs.

Em sento molt petit per dir les primeres paraules a l'hora de posar en marxa aquest acte de reconeixement i record d'uns actes portats a terme pels meus antecessors i dels quals només puc admirar la valentia i el coratge. Però el desassossec de no haver-hi pogut participar directament no fa minvar la meua joia i satisfacció de poder-ne reconèixer, avui i amb tots vosaltres, el significat i la transcendència. Benvinguts, doncs, a aquesta celebració del 75è aniversari del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs.

La vostra presència, les vostres veus, els vostres vents i els vostres records comparats són la mostra de com ressona en tots nosaltres el record d'aquest gran esdeveniment que durant vint-i-cinc anys, any rere any, es va anar celebrant aquí a Cantonigròs amb la participació de molts de vosaltres. I aquests "vosaltres" éreu la parròquia de Sant Roc com a parallamps institucional, el gran promotor del Concurs en tot moment, Joan Triadú, tots els qui hi van participar amb les seves aportacions literàries, tots els assistents vinguts de lluny i de prop i, també,

tota la gent del nostre poble de Cantonigròs, que hi va col·laborar desinteressadament amb tota classe d'ajudes, moltes difícils de comptabilitzar. En realitat, un esdeveniment d'un poble de muntanya i d'aires saludables, visitat per una colla d'estiuejants inquiets i preocupats per la cultura catalana, acompanyats d'una munió d'habitants del poble disposats a ajudar en tot pel bon funcionament de l'esdeveniment.

La vostra presència ressalta una vegada més el caràcter que va tenir sempre el Concurs al llarg del temps: la presidència parroquial, reforçada per la presència dels bisbes de Vic i de la Seu, així com de l'abat de Montserrat, la presència de l'alcalde Àlex Montanyà i els seus col·laboradors des de l'Ajuntament, de Teresa Clota —gràcies la informatització de l'arxiu, és possible refer en tot moment la història del Concurs—, la presència del professor Ramon Pinyol, que ens recordarà i valorarà els passos d'aquests vint-i-cinc anys, els hereus del que fou en tot moment el gran promotor del Concurs, la família Triadú, tots els que van participar en algunes de les seves edicions, això com també la presència de tots els que avui us heu volgut fer presents en aquest acte.

En nom de tota la parròquia i de tot el poble de Cantonigròs no puc acabar sense manifestar el goig de poder celebrar l'aniversari d'un esdeveniment tan significatiu per a la cultura i la societat catalanes. En aquells moments, l'actitud eclesial va assumir els riscos del moment i es va posar decididament al costat de la societat i la cultura catalanes. Mirat des d'aquesta perspectiva, som molts els que no entenem el silenci de les nostres autoritats eclesials actuals davant la situació que viu el nostre país, on els drets humans i el respecte a la llibertat han estat i continuen sent conculcats amb un rigor que prové d'una aplicació partidista i repressiva de la llei i la justícia. Esperem que a través del diàleg i la comprensió mútua

tots plegats ajudem a esmenar aquesta i altres pàgines semblants de la història del nostre país.

Benvinguts i benvingudes a la nostra Festa! Que la nostra presència avui a Cantonigròs refermi el nostre compromís envers la nostra cultura, la nostra llengua i les nostres tradicions i ens faci més sensibles al reconeixement dels drets fonamentals de tota persona humana. Bona Festa.

Josep Castanyé

Rector de la parròquia de Sant Roc de Cantonigròs

El concurs parroquial de poesia de Cantonigròs, segons Joan Triadú

Pel primer concurs vaig escriure un parell de pàgines a màquina, amb la convocatòria i les bases, i vaig enganxar-les en llocs visibles. Aviat una senyora que vivia en un xalet em va escridassar, tot dient-me que ella era molt catalana, sí, senyor, però també espanyola, i que allò que els treballs s'havien de presentar «en català» no estava bé. Encara més, va afegir amb l'èmfasi necessari que, si fos per ella, ens posaria una «munta». Cal tenir en compte que feia només cinc anys que s'havia acabat la guerra.

Els parlaments de Cantonigròs es van anar centrant, sobretot a partir de la commemoració de Torras i Bages, en la posició de l'Església. Un dia vaig comunicar al vell rector que havia parlat a Vic, juntament amb l'amic Ignasi Bofill, amb el bisbe doctor Ramon Masnou, i que havia anunciat que pujaria. Al rector se li van obrir els ulls com unes taronges i es va posar a riure, es va girar d'esquena i va dir: «Ni parlar-ne.» El bisbe va venir. També l'abat de Montserrat (Aureli Escarré), que s'estava al Llorà, la finca que tenia la senyora Tecla Sala més amunt de Cantonigròs, en ple Collsacabra. Ja havia fet les famoses declaracions que li van costar l'exili. Ja era un líder de Catalunya.

El concurs es va dir «de poesia», però la importància dels homenatges, dels actes que es dedicaven a diferents personalitats, van anar creixent: sobretot escriptors, sovint de la perifèria, que a vegades a Barcelona teníem una mica oblidats...

Al concurs es congregaven esforços de persones de diversa procedència que es decidien a actuar. Cantonigròs tenia la qualitat de ser un lloc de muntanya, un lloc arrelat, on molta gent no havia estat mai, ni a Cantonigròs ni al Collsacabra, i l'avantatge de ser dins del bisbat de Vic, amb un gran bisbe que ha deixat llibres de gran interès sobre el catalanisme.

Potser el que m'agradava del concurs era veure que servia d'enllaç i que anava cosint esquincalls que ens havien fet miques anys enrere en la nostra joventut... Els moments en què veia persones que havien estat distanciades, perseguides, exiliades... i que es trobaven de nou, juntes, i compartíem el sentit de la festa! Era el que volíem! Allò era poble, era cultura popular. Potser per això Foix va recitar-hi el famós poema *On he deixat les claus*.

En els darrers anys *Cantonigròs* es convertí, com Ariel i com l'Agrupació Dramàtica de Barcelona, en un enfrontament directe amb el règim, sota l'emparedat i pel flanc de l'Església. Els darrers temps ja no hi havia cabuda enlloc, i gràcies a subvencions, especialment la d'Òmnium Cultural, vam poder fer un envelat -com una festa major- i encarregar-ho tot a una empresa de Vic, en lloc de la fonda on tot havia començat. Va arribar a haver-hi més de mil persones.

[...] el 16 d'agost de 1951, en la vuitena convocatòria, Carles Riba presentava el recull *Vint Sonets*, el qual, ampliat amb sis més, es convertí en *Salvatge Cor*. Quan, per iniciativa de Josep M. Vall Perdigó, vam aconseguir la participació de Riba al certamen, va entrar a la majoria d'edat.

I va aconseguir sobretot, enllaçar la cultura popular i la més clàssica amb una dimensió tan creativa com històricament rellevant i, alhora, tan centrada en el Collsacabra com projectada a tots els Països Catalans i a les universitats estrangeres dotades d'ensenyament de català.

El concurs es tancà l'any del centenari del naixement de Pompeu Fabra, com un dels actes de l'Any Fabra, amb l'assistència d'un miler de persones: Joan Fuster obtingué el Premi per Comprendre, dedicat a la memòria de Carles Riba i per a la considerada millor obra de l'any. En un parlament vaig voler tenir present el fet que l'il·lustre escriptor premiat per la publicació del primer volum de les seves *Obres Completes* quan començà el concurs tenia catorze anys. Raimon, que al vespre oferí un concert d'homenatge a Fabra, va confessar que allà havia sentit a parlar del Mestre per primera vegada.

^ Del llibre *Memòries d'un segle d'or*

Davant de la Fonda de Ca la Filomena a Cantonigròs (1951) – D'esquerre a dreta, M. Aurèlia Capmany, Núria Picas, Antoni Pous, Miquel Llor, Carles Riba, Mn. Feliu Vila, Marià Manent i Joan Cortés i Vidal. Al segon rengle, Jordi Sarsanedas, Joan Triadú, Mn. Joan Farràs, Segimon Serrallonga, Elena Blanco, Joan Barat, Antoni Comas, Jaume Bofill i Ferro. Arxiu Parròquia de Cantonigròs

Concurs parroquial de poesia de cantonigròs i festa literària del collsacabra (1944-1968)

Cantonigròs, amb l'aire pur, el clima sa, el paisatge del poble envoltat de camps i boscos, encerclat de muntanyes, propici per a convalescents, feu néixer, per rebrotar una vegada a l'any, durant vint-i-cinc anys, aquest acte de vindicació de la llengua i la cultura, en aquest "paradiset del Collsacabra", com deia el poeta Jacint Verdaguer.

Mostres de record de reconeixement al Concurs de Poesia que resten al poble:

XX Aniversari del Concurs (1944-1964):

1964. Estela de pedra dedicada a la memòria de Carles Riba amb la inscripció:

EL CONCURS PARROQUIAL DE POESIA DE CANTONIGRÒS

A LA MEMÒRIA DE CARLES RIBA 1893-1959
HOMENATGE I AGRAÏMENT

FESTES DE SANT ROC, AGOST DE 1964

XXV Aniversari del Concurs de Poesia (1944-1968), cloenda:

1968. Placa de pedra amb la inscripció:

ELS CONCURRENTS ASSIDUS

ALS CONCURSOS LITERARIS DE CANTONIGRÒS (1944-1968)

VOLEN DEIXAR ACÍ PENYORA DE RECONeixEMENT

ALS SEUS ORGANITZADORS

EN LA PERSONA DE JOAN TRIADÚ

Festes Populares de Cultura Pompeu Fabra (1969-1993)

Van començar l'any 1969 com a relleu del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs i van ser itinerants.

Festes Populares de Cultura Pompeu Fabra 1981. La tretzena edició es va celebrar a Cantonigròs i van deixar aquest record:

Placa de marbre amb la inscripció:

EN RECONeixENÇA DE LA TASCA FETA EN ANYS DIFÍCILS

DEL CONCURS DE POESIA

DE SANT ROC DE CANTONIGRÒS (1944-1968)

FESTES POPULARS DE CULTURA POMPEU FABRA 1981

Carrer de Pompeu Fabra. Rep aquest nom un carrer que s'inaugura al capdavall del poble, que comença a la torre de Can Cotrina, al carrer de Sant Bartomeu, i desemboca a l'antic Camí Ral que va de Vic a Olot.

50è aniversari del Concurs (1944-1994)

7 d'agost de 1994

No es deixa cap record a l'exterior.

S'edita una auca. Text: Pere Campalans. Dibuixos: Pilarín Bayés.

AUCA DE L'ANIVERSARI

D'UN CONCURS EXTRAORDINARI

50 ANIVERSARI DE L'INICI DEL CONCURS PARROQUIAL DE POESIA DE CANTONIGRÒS I FESTA LITERÀRIA DEL COLLSACABRA

Exposició fotogràfica del cinquantenari del Concurs a l'Escola parroquial. Muntatge de Jordi Bibià, dissenyador gràfic, amb fotografies de diversos fotògrafs i algunes de particulars. Preparació: T. C.

2005. CANTONIGRÒS NOMENA JOAN TRIADÚ FILL ADOPTIU DEL POBLE

Cantonigròs, 24 de setembre de 2005.

Acte de nomenament celebrat a l'església parroquial.

(Opuscle programa de l'Associació de Veïns de Cantonigròs)

"Gràcies a Joan Triadú, el nom de Cantonigròs consta en els annals de la literatura catalana i universal."

(Opuscle d'Indrets del Record amb el text dels parlaments)

Al nomenclàtor de carrers de Cantonigròs:

Carrer de Pompeu Fabra. Es va inaugurar l'any 1981.

Passatge de Joan Triadú. S'obre un passatge amb el seu nom, que travessa des del costat de la torre dels Triadú, situada al carrer de Sant Roc, i desemboca al carrer del Montcau.

L'Arxiu del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs i Festa Literària del Collsacabra (1944-1968):

Acta del secretari: Joan Triadú va ser secretari del Concurs Parroquial de Poesia durant els vint-i-cinc anys que va durar. Tal com corresponia al seu càrrec, cada any va redactar l'acta del Concurs, que es guardava a la parròquia. D'aquesta manera es va constituir l'Arxiu del Concurs.

L'Arxiu informatitzat. Hi consta:

Parlaments de Joan Triadú, com a secretari, a l'inici dels actes; hi consta la relació dels títols de cada any. Només hi ha el text de dos parlaments, el del 1945, en commemoració del centenari del naixement de Jacint

Verdaguer, i el del 1946, dedicat a Joan Maragall; els anys següents feia el parlament basant-se només en uns apunts que tampoc no va conservar. A l'acta només consten els anunciats, amb els quals es pot comprovar la progressió de la lluita constant per la llengua, en la minsa obertura.

Jurat dels premis. Llista dels successius membres del jurat dels premis, i dels assessors del jurat d'alguns premis dels últims anys.

Premis convocats, establerts des de l'inici. Commemoratius. Premi Països Catalans.

Veredictes. Llista dels premiats. Progressió de la participació d'autors. Autors d'arreu dels Països Catalans i de l'Alguer.

Premis especials a autors consagrats amb l'obra editada aquell any.

S'introdueixen **premis en prosa i teatre.**

Textos premiats, de poesia i prosa; dels primers anys falten alguns originals.

Parlaments a la cloenda de l'acte del Concurs. Nom dels conferenciants. Se'n guarden alguns textos.

Sobretaula del dinar. Festa Literària del Collsacabra.

Parlaments. Homenatges. Convidats d'Honor. Participació de professors d'universitats d'Europa i Amèrica, catalanòfils, relació de participants de professors de llengua i literatura, escriptors, historiadors i personalitats amb càrrecs internacionals socials i culturals.

Adhesions. Llista de particulars, de grups i associacions, poblacions i comarques representades.

Ressenyes a revistes.

Fotografies. Llista de fotògrafs que hi van participar, i algunes fotografies.

Assistents. Relació de noms extreta de

< Joan Triadú davant la placa commemorativa del 50è aniversari del Concurs. Fons Triadú Arxiu Nacional de Catalunya

fotografies, llista d'autocars, de coneixences i de records personals.

Aquest arxiu del Concurs, imprès i enquadernat en quatre volums, es pot consultar a: parròquia de Cantonigròs, Biblioteca Joan Triadú de Vic, Biblioteca i Arxiu Episcopal de Vic, Biblioteca de Catalunya, Òmnium Cultural de Barcelona, i biblioteca particular de Joan Triadú, dipositada a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Escrits de Joan Triadú sobre el Concurs Parroquial de Poesia, en els quals relata els inicis, la seva evolució i els fets sobresortints, fins a la decisió de concloure'l, publicats en llibres i revistes, per exemple: "Cantonigròs: primera època"; "Cantonigròs: segona època". A: *Una cultura sense llibertat*. Barcelona: Aymà, 1978, p. 50-53 i 88-91.

A la **Fonoteca Històrica Jaume Font** hi ha dipositats en cassets els enregistraments del Concurs dels últims anys, que va fer el

doctor Josep M. Tressàncez, i que són un record sonor molt apreciable. Al damunt de cada casset, hi consten les veus que hi són enregistrades. Va ser una donació de la seva esposa, **Núria Montaner i Anglada,** assistent assídua del Concurs i col·laboradora, perquè era d'una família d'estiuejants de Cantonigròs.

50è aniversari del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs (1944-1994)

Muntatge amb diapositives. Text: **Joan Colomines i Puig.** Veu: **Joan Grau,** locutor de Ràdio 4. Preparació: **Teresa Clota.** Cantonigròs, 7 d'agost de 1994 (dossier amb el text).

Teresa Clota Pallàs

Professora de català, filla de Cantonigròs, assistent al Concurs de Poesia del primer a l'últim any

La vida a Cantonigròs

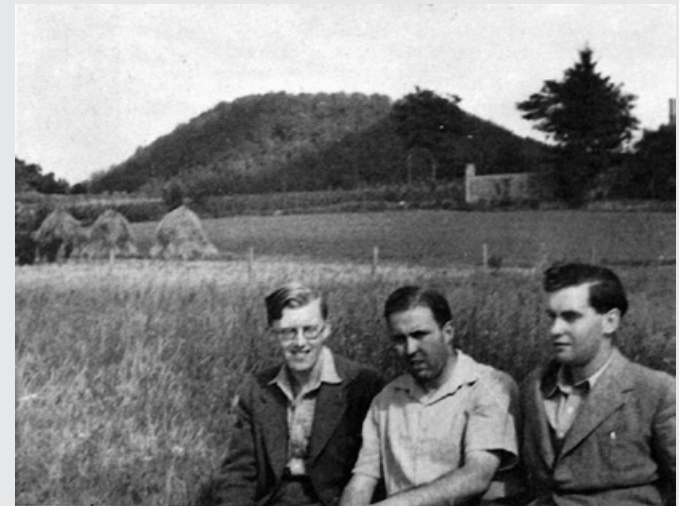
^ Joan Triadú, al davant, amb alguns amics. Fons Triadú
Arxiu Nacional de Catalunya

^ Joan Triadú i Jordi Parcerisas passejant i fent salut
Arxiu Carles Comella

^ A la font amb els amics, al mig, Joan Triadú. Fons Triadú
Arxiu Nacional de Catalunya

^ Joan Triadú amb Arthur Terry i Geoffrey W. Ribbans a Cantonigròs
Arxiu Carles Comella

Una activitat de represa cultural reeixida: el concurs parroquial de poesia de Cantonigròs i la festa literària del Collsacabra (1944-1968)

D'entrada voldria manifestar el meu agraïment a les persones que em van oferir la possibilitat de participar en l'esdeveniment d'avui. Per ordre cronològic: Ricard Torrents, Carles Duarte i Joaquim Triadú. He de confessar que no acabo d'entendre per què jo. Suposo que sabien a què s'exposaven i procuraré de tornar-los la confiança mirant de fer un parlament passador.

Val a dir que una bona part del que exposaré no hauria estat possible sense la informació recollida en dos llibres de Joan Triadú, *Una cultura sense llibertat* (Barcelona, Proa, 1978) i *Memòries d'un segle d'or* (Barcelona, Proa, 2008), i en el treball d'aplec en quatre volums de l'arxiu *Concurs Parroquial de Poesia i Festa Literària del Collsacabra (1944-1968)*, consultable en les còpies dipositades en diversos arxius i biblioteques, elaborat per Teresa Clota i Pallàs, que també ha resumit la gruixuda història del certamen en un indispensable treball titulat "Un far de resistència cultural sota el franquisme: el Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs (1944-1968)", publicat recentment en el núm. 145 de la *Revista del Col·legi* (Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya, p. 22-33). És un bon títol, el de Teresa Clota, perfectament ajustat a la realitat del certamen.

Confio que, més tard o més d'hora, el Concurs mereixi, disposant com es disposa de prou material d'arxiu i de memòria escrita i oral, un parell de tesis doctorals: una des de la perspectiva de la història literària i una altra des de la història cultural, social i política. Malauradament, l'alumnat de filologia i d'història aquests darrers anys ha tingut una de les davallades més significatives, i pot escurçar més. Però, en fi, segur que hi arribarem, com hi ha arribat Antoni Pous (encara que en la que se li dedica no es parli de Cantoni) o la revista vigatana *Inquietud*, i la que està en marxa sobre Segimon Serrallonga.

He estructurat, en quatre parts desiguals el meu parlament a partir dels elements del títol del certamen, amb unes valoracions finals, i hi he afegit un colofó de tancament.

Concurs de Poesia i Festa Literària

La història del naixement del Concurs és prou coneguda i no cal entretenir-s'hi gaire ara. El mes de juny de 1943, un Joan Triadú pujà a Cantoni per recomanació mèdica a fi de refer la salut. A l'estiu de l'any següent, dos amics «que sojornaven a Cantoni per raons de salut», de nom Joan Triadú i Jordi Parcerisas, van tenir la idea del concurs. El

primer, parlà amb el rector, mossèn Feliu Vila, «no pas perquè el projectat concurs hagués d'ésser de caràcter religiós, sinó perquè només l'autoritat eclesiàstica podia, fins a cert punt, emparar un acte cultural sense passar per l'autoritat civil». Així ho explica Triadú a les pàgines finals d'aquell esplèndid llibre titulat *El Collsacabra* (2001), i continua detallant que el senyor rector ho va acceptar «com un acte, totalment fet en català durant els actes de la festa de sant Roc, patró de la parròquia i com a arrodoniment cultural de les celebracions religioses i cíviques de la festa major». I que els premis es limitaven a diplomes fets a mà i a mencions honorífiques, i que la lectura de les composicions les llegiren en públic —davant d'unes trenta persones, residents (pocs) de Cantoni i familiars dels concursants— els mateixos participants o persones a qui ho van demanar. A continuació el jurat, presidit com l'acte per mossèn Vila, deliberava i atorgava els guardons. Joan Triadú anota també, com a cloenda del seu resum d'aquell any que: «Al començament i al final de l'acte el senyor rector resava un parenostre i l'Ave Maria amb els assistents i es deia l'Àngelus en el moment corresponent.»

L'acte es va fer del 1944 al 1947 a l'escola femenina del poble, però a partir del 1948

es passà a celebrar-ho a l'escola parroquial, on quedava més protegit per la jurisdicció eclesiàstica. El concurs es va anar, diguem-ne, «refinant» —en el sentit d'emmotllar-se més al que era un certamen literari— els anys venidors. Diplomes com cal i premis en espècies (llibres) i fins i tot monetaris (en els primers anys, Joan Triadú i Ermengol Passola anaven pels xalets i les torres d'estiu a demanar la col·laboració per dotar els premis del Concurs. El 1948, els tres primers premis són de llibres, un premi dotat amb cent pessetes i quatre premis de 25 pessetes. El 1955, el primer premi ja pot arribar a les 1.000 pessetes, convertides en 25.000 el 1963. Vaja, una pujada lenta, però gradual.

L'any 1945, quan amb la victòria dels aliats molta gent va creure que podria desaparèixer el franquisme, se celebrava el centenari del naixement de Verdaguier, Triadú introduïa la pràctica d'un parlament en iniciar l'acte, que feia ell mateix. En aquella primera etapa (1944-1951) els dedicà aquell any al poeta de Folgueroles i els altres a Maragall, Rusiñol, Guimerà, Lluïl, Ruyra, Gaudí, Ausiàs March i Salvat-Papasseit, i després ja a la crònica cultural de l'any als Països Catalans. Fixem-nos que, amb aquestes al·locucions, diu ell, «hom hi introduí la didàctica, com si ho comencéssim tot de cap i de nou» (*Una*

cultura sense llibertat, p. 52). El mot «didàctica» resulta especialment rellevant: d'una banda, traspua el que sempre és present en tota l'activitat triaduresca —si m'és permès l'adjectiu—, la seva substancial vocació docent; d'una altra, la necessitat d'explicar quins eren els referents literaris d'una literatura que es volia minoritzada a tots els efectes. Perquè, com diu a la mateixa pàgina que acabo de citar, «era temps de misèria i de foscor, quan damunt de runes i cossos es pretenia, sense justícia, de refer la pau». La nova joventut que sorgia llavors, «delmada en les privacions», començava a obrir-se pas i per això el Concurs de Cantoni demostrava, amb els noms que s'hi premiaren, que l'operació s'anava consolidant, servia per descobrir noves veus i actuava com a punt de confluència.

Repassem, ni que sigui apressadament, els noms d'algunes de les personalitats que hi van ser guanyadores i que han aconseguit restar fixades, de manera més destacada o menys, en la nostra història literària: Maria Àngels Anglada, Jordi Cots, Josep Punsola, Joan Bara, Jordi Sarsanedas, Antoni Pous, Esteve Albert, Jaume Picas, Jordi Carbonell o Albert Manent. És una etapa que, com remarca de manera punyent Triadú, fou «la més vexant per a una pàl·lida i crispada

joventut». A partir del 1951 i fins al 1959 (any de la mort de Carles Riba), s'obre un període nou, el de creixement. El de Cantoni és un concurs que ja ha aconseguit superar la barrera local i comarcal. Els premis ara estan dotats econòmicament i se n'estableix un de nou: a un llibre inèdit de poesia. Un salt força qualitatiu. I, també, una participació creixent de novells i de més grans que retroben una via de difusió i de tornar a lligar-se a la vida literària, per migrada que fos.

Mentrestant, Joan Triadú va estar fent una important estada com a lector a la Universitat de Liverpool, que el connectarà no sols amb la intel·lectualitat exiliada a la Gran Bretanya sinó també amb la catalanística britànica. També, en aquells anys finals de la primera etapa del Concurs, Triadú, via Antoni Pous, va conèixer aquell grup de seminaristes osonencs que es coneix com «Els estudiants de Vic»: Ramon Cotrina, Josep Esteve, Josep Grau, Josep Junyent, Josep Maria Riubrogent, Segimon Serrallonga i el mateix Pous. Tenien entre disset i vint-i-set anys i eren el més granat de la lírica jove osonenca. Per mitjà de Triadú van entrar en contacte amb Carles Riba, que els va influir d'una manera decisiva i ells mateixos varen muntar l'antologia, esdevinguda mítica, a la qual va posar pròleg el mateix Riba (que té

forma de carta a Antoni Pous). Es va titular simplement *Estudiants de Vic. 1951*. En no ser autoritzada l'edició per la direcció del Seminari —s'ha especulat per si fou per la catalanitat militant dels autors i també pel prefaci ribià—, se'n va fer una edició ciclostilada de pocs exemplars, que ha estat buscadíssima. Finalment, el Patronat d'Estudis Osonencs la va publicar el 2002, en una edició de notable qualitat. Una bona part d'aquest «esbart», com els anomenava verdaguerianament Joan Triadú, va estar vinculat a revistes tan significatives com *Inquietud* o *Reduccions* (avui la revista de poesia catalana de vida més llarga), es convertiren en poetes de culte i també acompanyaren Ricard Torrents, a qui sovint se'l situa en el mateix grup, almenys en aquell moment, en aquella aventura, sense parió a Catalunya, de construir una universitat sense més suport que el de la comunitat que la va posar en marxa i amb la qual lentament i no sense recels es va anar involucrant l'Ajuntament de Vic. Sigui'm llegut de dir que Joan Triadú, impulsor del que avui diríem «artefactes» (plataformes, per altre nom) educatius de l'envergadura de la Institució Cultural del CIC, que acabaria incorporant l'Escola Virgilià, i d'on sorgiran les escoles Thau, ho va seguir sempre amb molt d'interès i se sentia

cordialment vinculat al que foren els Estudis Universitaris de Vic i després la Universitat de Vic. Per cert, Joan Triadú volgué col·laborar, el 2007, en la *Miscel·lània Ricard Torrents* (amb motiu del seu setantè aniversari), en què el qualifica de «robust talent constructor», frase que, com un bumerang, podríem retornar a Triadú.

Però retornem al Concurs. Aquell segon període, amb Riba com a emblema, enllaça, com explica Triadú a *Una cultura sense llibertat*, amb el jovent de les *antologies universitàries*, amb el «focus» vigatà i altres seminaris, amb Josep Pedreira i les seves publicacions d'Òssa Menor (que, tot sigui dit de passada, mai no van ser una empresa editorial «legal» per voluntat expressa del seu creador) i a la vegada amb els grans noms de la literatura anterior (Riba, Arderiu, Marià Manent, Pere Quart, Garcés, Llor) i es redescobreix Foix. S'hi fan presents, a banda d'un estol d'acadèmics catalanòfils estrangers, noms que seran rellevants d'altres parts del domini lingüístic, com ara Marià Villangómez, Blai Bonet o Vicent Andrés Estellés. El 1951 ja hi treuen el cap Albert Manent, Segimon Serrallonga, Jordi Sarsanedas o Lluís Serrahima. En aquells anys hi trobem Ramon Folch i Camarasa, Manuel de Pedro-

lo, Miquel Martí i Pol, Joaquim Horta, Estanislau Torres, Joaquim Carbó i, molt sovint, el que seria capdavanter del moviment de la Nova Cançó, Josep M. Andreu. I fins al 1958, qui ho hauria de dir, un Isidre Molas, llavors practicant de poesia realista i compromesa. La nòmina, doncs, s'engruixeix i es rejovenix. Es fan homenatges a molts personatges rellevants de la cultura catalana de fora del Principat, com ara a Josep-Sebastià Pons o als poetes valencians (amb parlament de Joan Fuster sobre Ausiàs March) i s'institueix el Premi de consagració (anys després substituït pel Per comprendre), atorgat a un llibre de poesia editat en els darrers dotze mesos i que van rebre en diferents convocatòries Tomàs Garcés, Marià Manent i Carles Riba. La mort de Riba el 1959 marca un nou tombant en el Concurs. Encara que, com diu Triadú, «mai no se sap si la Festa es farà l'any vinent», els responsables hi donen un nou enfocament, d'acord amb els nous temps. Els premis del 1960 són en part nous, i destaca l'homenatge als escriptors balears, com l'any anterior s'havia fet amb els valencians. Hi ha uns bons motius: el I Congrés Internacional sobre Ramon Llull, l'aparició del desè i darrer volum del *Diccionari Català-Valencià-Balear* i les cinquanta obres publicades a la Biblioteca Raixa. Francesc de B. Moll hi va ser present. L'any següent, N. Albó guanya el

premi Cant Espiritual (en honor de Maragall) i Miquel Martí i Pol, un premi extraordinari pel llibre de poesies *El poble*. La sobretaula del dinar, amb notable assistència de catalanòfils de fora, és dedicada al tema «Els estudis de llengua i literatura catalanes arreu del món». Clou l'acte Ferran Soldevila. S'arriba a sobrepassar els 300 comensals. L'any següent és homenatjat aquest il·lustre historiador. Guanyen els premis més rellevants Jordi Sarsanedas, Lluís Serrahima i Lluís Alpera.

El 1963 s'institueix, en honor de Riba, el premi Per comprendre, que guanya Salvador Espriu per *Obra poètica*. Aquest guardó és atorgat el 1964 a Jordi Rubió i Balaguer pel llibre *La cultura catalana del Renaixement a la Decadència* i el 1965, a J. V. Foix, per *Obra poètica*. L'any següent s'homenatja Josep Torras i Bages, amb la intervenció del bisbe de Vic. El premi Per comprendre és el 1966 per a Josep Carner (*El tomb de l'any*) i, entre altres concursants premiats, hi ha Francesc Parcerisas (amb el premi Salvat-Papasseit), Carles Miralles, Antònia Vicens, Alfred Badia i també, amb una mica de sorpresa vist des d'avui, Pau Riba (amb uns divuit anys), d'una trajectòria iconoclasta ben coneguda. El 1967 és el torn de Mercè Rodoreda que, amb *La meva Cristina i altres contes*, obté

el Per comprendre. També són guardonats Carles Miralles, Màrius Sampere, Joaquim Carbó i Miquel Arimany. Rafael Subirachs, de Vic, canta unes cançons i es fa un homenatge a Ramon Folch i Camarasa. El tema de la Festa, «Sobre l'ensenyament de la llengua catalana», compta amb intervencions d'Antoni M. Badia i Margarit, Marta Mata i Antoni Comas. Clou l'acte el doctor Masnou.

El 1968 és, com tothom sap, el darrer. El premi Per comprendre és per al volum *Obres completes*, de Joan Fuster. Fa de bon recordar que el premi Cavall Fort el rep el guineanomallorquí Guillem d'Efak, que l'any anterior havia rebut el Carles Riba de poesia i el 1969 guanyarà el Sant Jordi de novel·la. És un any especial, en el qual devia surar la recança de molts, però l'esperit de catalanitat hi era viu. Es fa un homenatge a Pompeu Fabra, amb parlaments de Jordi Carbonell, Joan Fuster i Ramon Aramon i Serra. Raimon hi contribueix, en nom de la Nova Cançó, amb el poema musicat d'Espriu «El meu poble i jo». Les Festes Populares de Cultura Pompeu Fabra prendran a partir de l'any següent el relleu del Concurs de Cantonigròs. El bisbe de Vic va cloure l'acte.

A l'entremig, per raó de ser la darrera edició, la gent del Collsacabra ofereix un homenatge

als organitzadors, personificats en Joan Triadú. Se li ofereix un Llibre d'Or amb la signatura de tots els assistents, que li lliuren Teresa Clota i Lluís Guillamet, i Miquel Martí i Pol diu uns mots d'ofrena. A més, es col·loca una placa a Cantoni amb el text següent: «Els concursants assidus als concursos literaris de Cantonigròs (1944-1968) volen deixar ací penyora de reconeixement als seus organitzadors en la persona de Joan Triadú.» Va cloure l'oferiment mossèn Josep Cruells, el rector de la parròquia de Sant Roc.

Parroquial

La guerra incivil comportà per a l'Església catalana i per a molts laics catòlics una persecució que avui, per les barbaritats que es van cometre i les seqüeles que encara en romanen, deixa bastant perplexos els qui no la van viure. El furor antireligiós va produir moltes morts, fugides i vida clandestina. No pot sorprendre, doncs, que havent estat Catalunya un dels bastions republicans, l'ocupació franquista fos vista, per alguns, com un alliberament. De retop, el catalanisme fou assimilat per una part dels que van patir els excessos republicans a les causes que provocaren el conflicte bèl·lic. Si bé l'Es-

glésia es va poder recuperar durant el franquisme, aviat es va veure que el nou règim no tolerava la llengua i la cultura catalanes i que imposava l'espanyolisme més ranci i excloent, de tan llarga tradició hispànica.

Alguns eclesiàstics formats i actius a l'època de preguerra en aquell moment de brillantor intel·lectual catòlica —del qual podrien ser emblemàtiques institucions com la Balmeiana o publicacions com *El Matí* o *La Paraula Cristiana*— reaccionaren en la defensa del país i en l'ús pastoral del català. Fou una resistència que abastà tot Catalunya, amb figures, per destacar-ne quatre de bisbats diferents, com mossèn Pere Ribot, mossèn Ramon Muntanyola, mossèn Josep Armengou —tots tres hagueren de fugir el 1936— o mossèn Joan B. Manyà —detingut, però salvat pel seu gran prestigi. A banda d'altres de la mateixa línia que hagueren de romandre exiliats, com el cardenal Vidal i Barraquer o el canonge Carles Cardó i que, juntament amb l'abat Marcet de Montserrat, ja patiren la persecució, per altres vies, del dictador Primo de Rivera, que els considerava «perillósíssims». *Nihil novum sub sole*.

A moltes parròquies de la geografia catalana s'hi emprava la llengua catalana en diverses manifestacions: pastorets, drames religiosos, fulletons parroquials, concursos, escoltisme,

etc. Val a dir que una part del teatre que es va representar als locals parroquials, va ser escrit expressament aleshores per sacerdots que tenien cura de la feligresia corresponent. Gràcies a la protecció episcopal barcelonina -no puc deixar de remarcar que bastant sorprenent-, per intercessió de mossèn Cebrià Montserrat, van tenir lloc les primeres representacions teatrals en català de la postguerra: les de la Passió d'Olesa de Montserrat (d'on era fill el doctor Montserrat) el 1940, darrere la qual se'n permeteren tres més, les d'Esparreguera, Molins de Rei i Mataró. Ni el temps ni l'espai permeten de recordar tants clergues com treballaren en aquesta tasca. Només, per l'extensa producció de teatre popular religiós, paga la pena esmentar com a exemples mossèn Marçal Martínez —el text de la Passió d'Esparreguera durant tota la dècada de 1950-1960 fou l'escrit per ell, llavors rector-arxiprest de Martorell— i mossèn Pere Bosch, rector de la Poble de Claramunt —s'hagué d'amagar durant uns mesos en una masia del seu poble i després, amb documentació falsa de mestre, estigué al Col·legi d'orfes de Sant Julià de Vilatorrada fins al final de la contesa— i després de Capellades, autor d'unes 40 obres, entre originals o adaptacions, onze de les quals estrenades al casal parroquial d'aquest darrer poble, en català, entre 1941 i 1944. De fet, es pot afirmar

que foren les primeres representacions en la nostra llengua tolerades pel franquisme, segurament pel seu caràcter «local». Oficialment, l'autorització de les primeres representacions no arribà a Barcelona fins al 1946 (amb els programes, publicitat, noms de pila, tot en castellà, tret del títol de la peça), en l'anomenada «escletxa» que el règim va posar en marxa aquell any per desactivar la lleu recuperació catalanista: autorització de teatre català, d'obres en el nostre idioma i legalització de l'Orfeó Català (amb prohibició expressa d'acabar els concerts amb el «Cant de la senyera»).

La parròquia de Sant Roc de Cantonigròs, si no estic mal informat, era sufragània de la de Santa Maria de Corcó (ara, de l'Esquirol), de la qual fou segregada el 1945. O sia, que el 1944, quan s'engegà el certamen, hagué de comptar amb la connivència del capellà del poble, i segurament del rector de la parròquia de Corcó. I del bisbe Perelló, encara que fos passat l'esdeveniment. Que hi hagué denúncies, cartes, telefonades i pressions perquè el Concurs s'acabés o, com a mínim, que deixés de ser monolingüe català, és ben segur. Que en la documentació personal i episcopal del bisbe Masnou n'hi deu haver unes quantes proves del que dic, en tinc un ple convenciment. Com era

un fet, aquest ben visible, la vigilància de la guàrdia civil o de membres de la brigada politico-social, als quals, en un any dels darrers, Triadú va saludar, irònicament, segons reporta Teresa Clota, com a «excel·lentíssimes autoritats, que em consta que hi són».

La presència dels representants del prelat vigatà, especialment la que tingué durant molts anys un canonge i historiador il·lustre, el doctor Eduard Junyent, era una veritable capa pluvial que protegia el certamen. El mateix doctor Ramon Masnou va participar-hi en diverses ocasions. I, encara, també Montserrat s'hi projectava, amb l'abat Escarré assistint-hi personalment o, quan ja era a l'exili a l'abadia llombarda de Viboldone, enviant-hi com a delegat el pare Maur M. Boix. Ara, no estic segur que, a diferència de l'empara del bisbat, l'adhesió de Montserrat no fes encara més sospitosos el Concurs. Tampoc no devia ser gaire simpàtica l'assistència del doctor Ramon Sugranyes de Franch, professor de la Universitat Catòlica suïssa de Friburg, que a més era president de Pax Romana i auditor seglar del Concili Vaticà II. No cal dir que devia molestar força, el 1958, que dos «dissidents» d'alt rang del falangisme com Pedro Laín Entralgo i Dionisio Ridruejo hi vinguessin a «confraternitzar» amb aquella colla de catalanistes.

La figura del bisbe Ramon Masnou diria que és la clau de volta eclesial que va aguantar la llarga trajectòria del Concurs Parroquial i, també, com comenta Joan Triadú, el suport, en determinats moments, de l'abat Escarré. La participació creixia i ja no eren només intel·lectuals consagrats i marginats els que eren premiats: noves veus, d'arreu del domini lingüístic, s'hi donaven a conèixer. Ho feien sota la cúpula de l'Església i aquesta els havia de resguardar. Fou el primer bisbe que en el franquisme va publicar una pastoral en català, que en defensava, com el seus antecessors Josep Morgades i Josep Torras i Bages, l'ús catequètic i eclesiàstic (fou el primer professor del Seminari que tornà a fer classes en el nostre idioma), que va contribuir a l'aparició de *Cavall Fort* i d'*Oriflama* i donà cobertura i enfortí l'escoltisme català (davant de moviments com el Frente de Juventudes o els tolerats i aconfessionals Scouts de España). Es fa difícil, amb aquest diguem-ne currículum, de pensar que no considerés que allò que es feia en l'àmbit eclesial no havia de ser interferit pel poder civil. És indubtable, tanmateix, que no li devia ser fàcil de mantenir certs equilibris, i no només pel Concurs de Cantonigròs.

Jo, d'alguna manera, me l'imagino com el continuador, no ja només d'un Morgades

o un Torras, com acabo d'assenyalar, sinó també seguint, conscientment o no, la petja del gran bisbe i abat Oliba —i entre nosaltres tenim, en ambdues dignitats, els successors; com un defensor de l'àmbit eclesial, igual que, en temps d'Oliba i posteriors existia el dret de «sagrera» —aquells trenta passos eclesiàstics a l'entorn de les esglésies que donaven protecció als qui s'hi refugiaven. Si els actes tenien lloc dins un espai eclesial i eren pastorals, culturals o socials, sense irreverències ni immoralitats, quedaven sota la protecció de l'Església. Ja em dispensareu si aquesta reflexió resulta molt personal i que potser no tingui en realitat gaire a veure amb el pensament del doctor Masnou, però no em negareu que s'ajusta a la seva actuació. Sigui com vulgui, com diu Triadú: «El Concurs fou sempre "parroquial", és a dir, ancorat a l'única autoritat reconeguda.» I els actes sempre van tenir lloc a l'escola parroquial i amb mossèn Josep Cruells fent-hi costat de ple. Convé remarcar, a més a més, que no fou un concurs de poesia «religiosa», que n'hi va haver, és clar, però que mai no es va fer pressió perquè es limités a aquest àmbit.

Convé recordar encara una iniciativa, els textos de la qual valdria la pena de recopiar, i ho faig transcrivint el que ja recull

Teresa Clota en el seu indispensable treball esmentat a l'inici d'aquest parlament:

«En escaure's el vintè aniversari del Concurs, s'inaugura una estela dedicada a la memòria de Carles Riba en el clos parroquial. [...] Mossèn Josep Cruells, rector de la Parròquia de Cantonigròs, en fa la benedicció. Hi és present Clementina Arderiu, vídua del poeta. Pronuncien unes paraules l'abat de Montserrat, Aureli M. Escarré, i el secretari general de l'Institut d'Estudis Catalans, Ramon Aramon i Serra.

La sobretaula del dinar és dedicada al tema «Primera antologia catalana a Joan XXIII», que iniciaren els poetes Clementina Arderiu, J. V. Foix, Marià Manent, Pere Quart, Tomàs Garcés i Salvador Espriu, i que serà oferta en el seu dia a Pau VI.»

Joan Triadú, a *Una cultura sense llibertat*, n'explica els orígens així:

«L'acte [del primer concurs] durà encara no mitja hora, i a la una tothom al carrer. A oblidar.

Perquè, en realitat i de bo de bo, havia tingut lloc una malifeta. S'havia iniciat,

de puntetes, un camí que havia de portar lluny, que havia de durar vint-i-cinc anys. En aquells moments ningú no es posava a «cobrir», sense més ni més, un acte, per petit que fos, però *públic*, si aquest acte era totalment en català. [...] A part d'aquest tret de catalanitat, com si res no hagués passat, com si no haguéssim perdut una guerra, la malifeta veritable consistí a haver involucrat l'Església en l'assumpte. De moment ni que fos per la bona voluntat d'un capellà de muntanya [mossèn Feliu Vila]. Enllà dels anys, ja fou afer d'un bisbe i d'un abat.

[...] L'Església acceptava un compromís. Calia que fos així; i que —com fou dit molts després—, uns i altres ens plantejàssim fins a quin punt érem capaços de donar la cara i de portar la creu.»

Cantonigròs

Cantonigròs o, simplement, Cantoni, és un cas atípic per l'envergadura que hi va prendre el seu Concurs literari, però no pas del tot inusual de l'activitat que es va fer al conjunt del rerepaís per recuperar la cultura catalana des d'uns primers temps de clan-

destinitat fins a la represa pública. Coneixem fins a cert punt els actes de Barcelona que es van fer els anys quaranta i primeries dels cinquanta. Joan Samsó ho ha resumit en aquests mots:

«[Hi havia una] «espessa» xarxa de tertúlies i cenacles, més o menys institucionalitzats, que proliferaren a Barcelona [...]. Trobades de diumenge a la tarda, vetllades musicals, actes solemnes d'homenatge o sessions literàries, es mantien en cases privades i, més endavant, també a locals d'entitats culturals.» (*La cultura catalana: entre la clandestinitat i la represa pública [1939-1951]*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1994, vol. I, p. 175)

Samsó, tanmateix, s'oblida que, a banda de clubs excursionistes, orfeons i societats més o menys recreatives que aixoplugaren els actes de la recuperació de la nostra cultura, fou l'Església la que més àmpliament hi donà suport, com ja s'ha assenyalat. Certament, es coneix més o menys bé la història de la premsa clandestina, a voltes puntualment tolerada, així com la vida dels grups d'activistes tipus Miramar, Amics de la Poesia o els Cercles de l'Institut Francès, dels premis literaris com el Joanot Martorell,

el de poesia Óssa Menor, l'Aedos, el Víctor Català o el Sant Jordi i relativament el de les editorials d'aquell període. En canvi, gairebé no tenim un coneixement, ni aproximat, del que va passar arreu del país. Caldrà, en algun moment, de fer una aproximació de conjunt al que passava a l'àmbit local. I això que avui hi ha força estudis d'aquests àmbits, dispersos, malauradament, en publicacions municipals —tant en llibres com revistes— i comarcals. Ens manca, però, la visió de conjunt. Per cert, que buscareu en va —això penso, després de dedicar-hi un cert temps— referències al Concurs de Cantonigròs a la *Història de la literatura catalana* d'Ariel. Tampoc en una obra més recent com el *Panorama crític de la literatura catalana*, de Vicens Vives. Espero que en la nova història, en curs de publicació d'Enciclopèdia Catalana, Barcino i l'Ajuntament de Barcelona, que encara no ha arribat al segle XX, no passi el mateix.

Hi havia vida cultural, ni que fos en actes mig amagats on anaven potser només dues dotzenes de persones. I escriptors locals dels quals gairebé no queda memòria. I publicacions ciclostilades. I intents d'intentar saber i connectar amb el que es feia a Barcelona. No sempre era fàcil establir lligams. A voltes, els que anaven a la universitat hi descobrien

petits focus resistents, igual que podien descobrir-hi la violència dels escamots del SEU. A poc a poc, el que avui en diem la "gent de comarques" va poder enllaçar amb el motor literari barceloní i integrar-se en la represa.

Escoltem, encara que sigui una mica llarg, com ho veia Triadú a les seves *Memòries d'un segle d'or* (p. 237):

«El concurs es va dir «de poesia», però la importància dels homenatges que es dedicaven a diferents personalitats va anar creixent: sobretot escriptors, sovint de la perifèria, que a vegades a Barcelona teníem una mica oblidats. L'acte de la sobretaula responia a la segona part del nom complet de l'esdeveniment: la Festa Literària del Collsacabra. *Va convertir-se en un fet insòlit a Catalunya* [el subratllat és meu]. Per això comparo el concurs amb l'aparició d'*Ariel* i l'actuació de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona i d'Omniú Cultural, perquè congregaven esforços de persones de diverses procedències que es decidien a actuar. Cantonigròs tenia la qualitat de ser un lloc de muntanya, un lloc arrelat, on molta gent no havia estat mai, ni a Cantonigròs ni al Collsacabra, i l'avantatge de ser dins el bisbat de Vic, amb un

gran bisbe que ha deixat uns llibres d'un gran interès sobre el catalanisme.»

El Concurs i tot el que arrossega va situar, com es diu ara, Cantoní en el mapa. Ja hi era, és clar, com a comunitat de persones i com a lloc privilegiat d'estiueig i per a malalts en fase de convalescència. Però llavors, i ara en perspectiva històrica, és un referent indispensable si volem saber com i de quina manera es va anar refent aquest país nostre mai no recuperat del tot: tant amb grans de sorra com amb pedres i cairats. L'acolliment del poble, de la seva gent, dels seus estiuejadors l'ha fet mereixedor de reconeixement públic, com estem fent avui. I, anys després de la literatura, va canviar de musa i va acollir el Festival Internacional de Música, que més tard va passar a Vic. Sembla ben evident quin és el tremp de Cantonigròs.

El comiat del Concurs: balanç des de dos punts de vista

Hi ha dos escrits del mateix estiu que enfocuen l'acabament del Concurs des de perspectives diferents però força coincidents. L'un de Joan Triadú, l'altre de Miquel Martí i Pol. El primer, de títol llarg, «25 anys al servei

d'una llengua. Alguns apunts de referència vàlids sobre el Concurs de Cantonigròs», va sortir al núm. 161 (3 d'agost de 1968), p. 13, de *Presència*. Triadú ja hi dona per fet que el Concurs s'ha acabat i en fa un esquema centrat en el període 1951-1962, «perquè massa proximitat ens condiciona», però vol assenyalar «alguns punts de referència, vàlids, amb els quals algun dia podrà ésser feta la història». M'interessa destacar l'epígraf que titula «Dos entrebancs greus». El primer fou que s'acostaren al certamen «alguns joves, alguns seminaristes de Vic, per exemple, i introduïren una altra mena de poesia». I aquí rau el primer problema seriós, «l'indole de les obres premiades». El segon fou que progressivament el Concurs es convertí en una festa, on s'homenatjava Riba, hi havia un jurat independent i s'aconseguien ajuts econòmics. La «malfiança de certs sectors» s'incrementava pel fet que augmentava la participació popular en l'acte, la poesia s'ampliava a la narrativa i a l'assaig, s'hi feien parlaments i homenatges i, tot això, exclusivament en català. Sorgí així el que anomenaren la Festa Literària, en la qual «era assolida la línia que calia, de l'exigència de catalanitat i de la recerca de valors nous». A la cerca de literatura d'avantguarda, s'hi unia la presència de persones de tot el domini

lingüístic, de personalitats de relleu de la cultura catalana i oradors de la catalanística internacional.

Joan Triadú, sempre discret, que es reservava quan calia, no al·ludeix més que genèricament als problemes amb les autoritats. Serà més tard quan confessarà al seu biògraf Agustí Pons que el 1957 durant vuit dies va haver de presentar-se davant d'aquells infames torturadors, els germans policies Creix, al matí o la tarda, segons els agafava, per ser interrogat sobre les activitats de Cantoni i les personalitats que hi anaven. «Ara —diu Pons—, amb la perspectiva dels anys, el nostre personatge reconeix que aquells van ser dies molt durs, que es va arribar a posar mig malalt i explica que la creixent importància que estava prenent la festa, la politització que l'envoltava i aquelles explícites amenaces policials el van portar a demanar la intercessió del bisbat de Vic.» (Joan Triadú, *l'impuls obstinat*, 1993; trec la citació d'Armand Quintana, «La revista *Inquietud*», *Ausa*, núm. 145, 2000, p. 252). Val a dir que en els anys seixanta no va minvar la molèstia que la Festa concitava en el poder dictatorial: calia demanar permís, que a voltes arribava a darrera hora o mitjançant la intercessió del bisbe de Vic.

Triadú clou l'article al setmanari gironí amb aquesta valoració:

«Jo crec que si el Concurs de Cantoni-gròs, que ha acabat la seva actuació, si fins ara ha estat alguna cosa, ho devem a un acord perfectament racional entre molta gent que creia en la força de la retracció, i que el volia tal com era més o menys: amb la seva distància, la seva contenció i una idea fixa, molt concisa.»

Mirem-nos a continuació la visió de Martí i Pol. La revista *Serra d'Or* havia anat seguint el Concurs i normalment oferia un resum extens dels premiats i de les seves composicions. Aquell 1968, un dels autors joves «descoberts», diguem-ho així, Miquel Martí i Pol, va ser l'encarregat de fer-ne la crònica. Fou en el núm. 108, del 15 de setembre, titulat «El XXVè Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs». Després de ponderar la importància d'un certamen d'«estricta convocatòria parroquial», donava la dada que s'hi havia presentat més d'un centenar de treballs d'arreu dels Països Catalans i que a l'envelat s'hi havien servit uns vuit-cents dinars, sense comptar els assistents que menjaven fora i en remarcava «l'entusiasme».

Veient les xifres que havia proporcionat, el poeta de Roda es preguntava si, com s'havia anunciat a la Festa, és a dir, que era el darrer any del Concurs, la decisió de no continuar-lo no era «un error». I afirma: «M'afanyaré a dir que jo penso que no.» La seva argumentació sobre l'afer paga la pena de ser recollida:

«El Concurs de Cantoni, tot al llarg de la seva trajectòria, ha fet molt de servei al país; ho dic amb plena consciència de l'abast de la frase. Ara, no dubto tampoc que la decisió d'acabar-lo és un servei més —i no pas el menys important—, sobretot si hom el sap entendre com el que realment vol ésser: un acte de reflexió i un estímul de cara al futur. Els temps han canviat. No tant com voldríem, potser, però han canviat, i un Concurs com el de Cantoni ja no representa el que representava uns anys enrere.»

Continua comentant que calia «eludir el parany de l'immobilisme», perquè era un camí que no duia a altres llocs que a arnar-se i al cofoisme. I reblava:

«Que un Concurs com ara el de Cantoni s'acabi, en les circumstàncies que ho ha

fet, és a dir, en ple «èxit», no permet pas de suposar —ben al contrari!— que els organitzadors se n'hagin cansat. És la manifestació d'una exigència que caldria aplicar seriosament a tot allò que es pensi o es faci de cara al país.»

L'anàlisi-valoració de la història del Concurs que fa Martí i Pol en els paràgrafs finals de l'article em semblen d'una lucidesa singular. Després d'afirmar que bé que li sap «greu» que s'hagi acabat, no vol adoptar un «to elegíac». Entre altres coses, reclama que s'aprofiti «la lliçó de tenacitat i d'exigència de Cantoni». I demana que es faci «recompte» del que s'ha aconseguit en aquells vint-i-cinc anys: d'una banda, els llibres premiats, els discursos, les dissertacions i fins i tot les adhesions; i, de l'altra, la gran quantitat de personalitats, catalanes o no catalanes, que hi han passat. Destaca, a més, que hi han estat guardonades obres de grans escriptors, que d'altres hi han vista reconeguda la seva vàlua i que, finalment, se n'ha descobert de nous. Conclou amb uns mots encertadíssims, al meu entendre:

«Tot això, valdria la pena de fer-ho saber als qui no ho saben i de poder-ho tenir a mà sempre que convingués. I valdria la pena de no oblidar la gent que ha fet

fermança durant tot aquest temps, des dels organitzadors als simples assistents.

La festa s'ha acabat. Continuar-ne l'esperit [...] ha de voler dir actualitzar-ne constantment la presència i, sobretot, fer-la arribar d'una manera viva a tots els indrets del país. Una de les coses que, a parer de molta gent, faltava al Concurs de Cantoni, era una cura de rejuveniment. Si això és veritat —jo diria que sí—, el moment actual és plenament esperançador. Més joves que ara, que es pot dir que comença de nou, ja no pot ésser.»

Certament, la renovació, a través de les Festes Populares de Cultura Pompeu Fabra, expandia el Concurs, de manera itinerant arreu dels Països Catalans (Cantoni inclòs, el 1981) i duraven vint-i-cinc anys (1969-1993). No cal dir que Joan Triadú en fou un dels capdavaners des del primer moment.

Colofó: Ad honorem Joan Triadú

El Certamen Parroquial de Poesia de Cantonigròs no hauria estat possible sense la concurrència dels esforços de moltes persones, des d'Ermergol Passola —«una persona extraordinària que en el Concurs s'ocupava de tot», segons Triadú— a Teresa Clota —«un

cas de fora mida de col·laboració», també en elogi de Triadú—, passant per multitud de dones i homes del poble i de fora que és impossible d'esmentar aquí. I, com hem vist, de la protecció de l'Església vigatana —que hem personalitzat en el doctor Masnou— i la complicitat de la intel·lectualitat catalana —que podem singularitzar en Carles Riba. Però tota acció col·lectiva sol tenir un motor, un promotor, una ànima, en definitiva. En el nostre cas, Joan Triadú i Font, sense que amb això vulgui menystenir les altres aportacions que van fer possible l'èxit i la consolidació del certamen.

Vaig tenir ocasió de tractar poc Joan Triadú. Quan més, en l'època en què, per invitació de Ricard Torrents, va ser professor visitant a la Universitat de Vic. De fet, va substituir-me en les classes de literatura catalana a la Facultat de Traducció i Interpretació. Jo aleshores estava progressivament engolit per la gestió i la seva presència va ser com aigua de maig. Tant com podia mirava d'esperar-lo quan arribava a la Facultat i, acabada la classe, sempre comentàvem alguna cosa, del país o de com li havia anat la sessió. Li era plaent, se li notava, d'explicar-me el tema tractat, la recepció dels estudiants i com, sovint, en veure que els faltaven referents, els comentaris i aclariments que els havia fet. És ben cert que

no tothom pot ser mestre i que donar classes no te'n fa necessàriament. Tanmateix, Triadú era mestre en tot allò que feia.

En altres mots, penso que tota la seva activitat va ser sempre motivada pel mestratge. Tant si feia crítica literària com una antologia, o era jurat d'un premi, o fundava una institució, o endegava classes de català i n'organitzava el funcionament. Segons Joan Coromines, en una nota d'un manuscrit del *Llibre del Regiment de Prínceps*, d'Eiximenis —consagrat bisbe d'Elna uns mesos abans de morir—, hi ha aquesta definició: «*Pedagog* és apellat aquell mestre qui mena e nodreix l'infant en estudi.» La tasca del *paedagogus*, per dir-ho amb el nom llatí, o *paidagogós*, en grec, termes que s'escauen a qui va estudiar Clàssiques, és la d'acompanyar les persones en la seva formació i alimentar-ne l'esperit.

Per què aquesta digressió? Per concloure que entenc que la tasca de Joan Triadú en el Concurs de Cantonigròs no va ser més que una altra manifestació de la seva pregona vocació docent al servei de les persones i de Catalunya. Un mestratge que, sortosament, va planar durant molts anys damunt del país i que ha arribat fins avui.

Ramon Pinyol i Torrents (UVIC-UCC / IEC)

El Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs

^ 1947 Acte del Concurs a l'escola de nenes. Mn. Agustí Sala, Joan Triadú i Manuel Muntaner llegeix els seus versos premiats, nen Passola. Arxiu Carles Comella

^ 1958. Joan Triadú, secretari del Concurs, fa el seu parlament, d'esquerra a dreta: Dr. Pedro Lain Entralgo, Dr. Eduard Junyent, Mn Feliu Vila, Carles Riba, Miquel Llor. Arxiu Roqué-Cabrera

^ 1964. Inauguració del monòlit dedicat a Carles Riba. L'abat de Montserrat Aureli Ma. Escarré, després de pronunciar unes paraules d'homenatge a Carles Riba, estreny la mà a la seva vídua, la poetessa Clementina Arderiu, el Dr. Eduard Junyent, Dom Maur Boix, monjo de Montserrat, Dr. Ramon Aramon i Serra, president de l'Institut d'Estudis Catalans i, darrere, part dels assistents. Arxiu Agustí Bou i Tort.

^ 1968. Sobretaula, l'escriptor valencià Joan Fuster adreça unes paraules al públic.

Anys quaranta: la «feliç convallescència» a Cantoni

Mentre Europa s'esquinçava amb una guerra que va superar en cruesa la del període 1914-1918, i mentre a Catalunya les misèries de la postguerra incivil anaven acompanyades pel terror de la repressió, Joan Triadú -que s'havia lliurat per pocs mesos de ser mobilitzat amb la tristament cèlebre lleva del biberó- començava els estudis universitaris. Més concretament Filosofia i Lletres, branca de Clàssiques, en uns cursos en els quals va tenir companys com Josep Maria Boix Selva, Frederic-Pau Verrié, Josep Palau i Fabre, Joan Ainaud, August Panyella i tres Miquels, Dolç, Siguan i Tarradell.

A la tardor del 1942, amb la carrera enllestida, la tuberculosi que des de feia tres anys assetjava Triadú es va manifestar sense contemplacions amb un atac agut d'hemoptisi que va estar a punt d'emportar-se'l definitivament. Va ser aleshores que els metges, després de practicar-li un pneumotòrax que li va salvar la vida, varen recomanar als seus pares uns mesos d'immobilitat al llit amb estricta vigilància mèdica. I que, un cop superat aquest període, s'instal·lés durant un any i mig o dos en algun indret de clima fred i sec. Som al juny del 1943; un mes abans havia aconseguit la condició d'inútil total per al servei militar i a la vida de Joan Triadú entra en escena la fonda de Ca la Filomena, a Cantonigròs.

Allí va coincidir amb Jordi Parcerisas, també convallescent, i persona amb la qual de seguida va trenar complicitats literàries. Unes complicitats que amb el valuós suport del rector Feliu Vila es varen plasmar el 16 d'agost de 1944 amb la celebració del primer Concurs Literari Parroquial, sota l'advocació de sant Roc, patró de Cantonigròs. Per a la història quedarà que el primer guanyador va ser un jove estiuellant al poble, de nom Ermengol Passola, i que la figura que Joan Triadú va glossar en el seu parlament va ser Jacint Verdaguer, el centenari del naixement del qual es complia l'any següent.

Encara que pel Nadal d'aquell mateix any la salut ja va permetre a Triadú tornar a casa dels seus pares a Barcelona i a reprendre una vida diguem-ne «normal», la llavor d'aquell primer Concurs va caure en terra ben abonada perquè la convocatòria va anar creixent i es va anar ampliant el repertori de premis any rere any, fins arribar a complir, el 1968 (un altre centenari important, el de Pompeu Fabra), vint-i-cinc convocatòries. Un quart de segle durant el qual van passar pel petit poble del Collsacabra els noms més importants de les lletres catalanes.

Al llarg del 1945 Josep Palau i Fabre, Josep Romeu, Miquel Tarradell, Joan Triadú i

Frederic-Pau Verrié van començar a donar forma a allò que el maig-juny de 1946 va ser el primer número d'*Ariel*, una revista ambiciosa i amb voluntat de normalitat malgrat els temps perillosos que corrien. Tot i la condició de publicació clandestina, els articles que es publicaven a *Ariel* anaven tots signats i els cinc fundadors, que s'alternaven en la direcció de cada número, varen vetllar sempre per la màxima qualitat dels continguts gràfics i textuais d'aquelles pàgines que, amb períodes de silenci obligat entremig, varen resistir durant cinc anys i vint-i-tres números. Precisament va ser en el número 3-4 que Joan Triadú va publicar el seu primer article de crítica literària. El va titular «El respir de la veu llunyana» i parlava de Narcís Oller, al qual qualificava com «un novel·lista amb arquitectura».

Són anys d'activitat política amb el Front Nacional de Catalunya, però també d'activitat creativa, ja que va ser aleshores quan va començar a escriure els poemes que després aplegaria sota el títol *Endimió* (Editorial Ariadna, 1948). Carles Riba havia tornat de l'exili el 1943, Josep Palau i Fabre va marxar a París el 1946, on s'hi va estar quinze anys gràcies a una beca, i el 1948 tornava Joan Oliver.

És, també, el moment que gràcies a una

gestió de Marià Manent, Ferran Soldevila i Ramon Aramon proposen el nom de Joan Triadú com a lector a la Universitat de Liverpool. Se n'hi va anar l'octubre del 1948 i va tornar el juny del 1950. Dos anys cabdals en la formació de Triadú i, sobretot, de temps per dedicar a la lectura i a la traducció de les *Olimpiques* de Píndar, que uns anys després publicaria a la Bernat Metge. En aquest període naixen també les dues antologies que Selecta publicaria el 1951: la de contistes (1850-1950) i la de poesia (1900-1950). Dos treballs als quals se n'afegiria un tercer, en llengua anglesa, que no veuria la llum fins al 1953: l'*Anthology of Catalan Lyric Poetry*, editada per The Dolphin Book, Co. Ltd.

Vet aquí, doncs, la dècada dels quaranta de Joan Triadú, uns anys marcats pel final dels estudis universitaris, per la malaltia que, en feliç contrapartida, li va permetre conèixer Cantonigròs i muntar el Concurs Literari Parroquial, per la fundació d'*Ariel* i l'estada a Liverpool. Un període de formació -encara no tenia trenta anys- molt ben aprofitat i que en les *Memòries d'un segle d'or* descriu així: «Si vaig escollir llengües clàssiques a la universitat, el 1940, com ja vaig explicar a *Dies de memòria*, va ser per entrar pel camí definitiu en aquesta inacabable aventura de retrobar-me en les lectures. En dos moments

vaig poder dedicar-m'hi de ple: en la fel·liç convalescència al Collsacabra (1943-1944) i en els dos cursos (1948-1950) d'estada a la Universitat de Liverpool, adossada a l'Albert Cohen, una nodrida biblioteca.»

Pot sobtar que el procés de guariment d'una malaltia que el va posar a les portes de la mort el qualifiqui com una «fel·liç convalescència», però és ben evident que aquest període i els dos anys de Liverpool són fonamentals en la formació del Triadú que el 1951 va irrompre en la somorta societat literària de l'època i que, armat de conviccions fermes i irreductibles, com a pedagog, home de lletres, defensor de la llengua catalana i referent cívic, va ser un element fonamental en la resistència cultural catalana i en la reivindicació dels nostres drets com a país. Una reivindicació que, dissortadament, encara avui cal que mantinguem amb convicció contundent. Tal com ens va ensenyar Joan Triadú.

Joan Josep Isern

Escriptor, crític literari i comissari de l'Any Joan Triadú

Montserrat i Cantonigròs

Des que van arribar a Montserrat les primeres notícies del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs, el monestir ho va mirar amb molta simpatia. Era conscient del que aquest Concurs podia significar, malgrat els inicis tan modestos, en el context de prohibicions sobre la llengua catalana d'aquell moment. A Montserrat, també es patien les traves posades a la cultura i a la llengua catalanes. I per això es valorava l'esforç i la intuïció de Joan Triadú, ajudat per Jordi Parcerisas, en iniciar aquell Concurs sota el paraigua de la Festa Major dedicada a sant Roc amb la col·laboració de la parròquia. I des de Montserrat s'aplaudí que, de mica en mica, aquella festa entorn del Concurs en el qual participaven veïns i estiuejants, anés creixent en participació i s'anés enriquint, entorn del veredicte, amb ponències ben valuoses, i anés convocant així les figures principals de l'època en l'àmbit de la cultura catalana. Per això, en alguns anys Montserrat s'hi va fer present a través del seu abat. Primer de l'abat Aureli M. Escarré i després de l'abat Cassià M. Just. Era una manera d'expressar la importància del Concurs, de valorar el treball literari que comportava i de donar suport a la llengua i la cultura del nostre poble. També la revista *Serra d'or* feia puntualment cada any una crònica del Concurs, dels premis i dels parlaments que hi tenien lloc.

Evidentment, era molt important la cobertura que hi donava la parròquia, aprofitant el concordat entre la Santa Seu i l'Estat, amb el suport del bisbe de Vic monsenyor Ramon Masnou, que algun any s'hi va fer present i en d'altres hi enviava un representant, sovint en la persona del doctor Eduard Junyent.

Des del seu lloc, Montserrat també treballava a favor de la llengua i la cultura catalanes, que eren menystingudes i perseguides. En aquells temps, van ser molt significatives i portadores d'esperança les anomenades «Festes de l'entronització» de la imatge de la Mare de Déu de Montserrat al seu nou cambril l'any 1947, en la preparació de les quals es va utilitzar públicament el català, a més, és clar, del dia central de la festa. Era de la primera vegada que es feia d'una manera tan extensa.

La posició de Montserrat a favor de la llengua, la cultura i la identitat de Catalunya es va iniciar ja conjuntament amb el moviment de la Renaixença. El Santuari havia estat en bona part destruït en la guerra del Francès, el 1811, la imatge de la Mare de Déu havia estat traslladada a Barcelona i el monestir suprimit per les lleis desamortitzadores. El renaixement de Montserrat coincidia amb el moviment cultural que treballava per fer

renéixer la llengua i la cultura i amb la nova dinàmica que el moviment industrial donava al país.

Va ser sobretot amb l'elecció de l'abat Antoni M. Marcet, l'any 1917, que el monestir va fer una opció més decidida a favor del català en l'ús intern de la comunitat i en la difusió religiosa i cultural que es feia des de la impremta montserratina. D'aquesta manera el monestir esdevenia un element actiu del catalanisme obert i integrador. En aquest sentit, aplaudí la constitució de la Generalitat de Catalunya durant la República.

Tot això s'ensorrà amb la Guerra Civil i amb la dictadura franquista. Si bé és cert que, en un primer moment, Montserrat va veure el règim de Franco com un alliberador de la persecució religiosa que hi havia hagut i que havia costat la vida de vint-i-tres monjos, hi havia l'esperança que aquell règim no es perpetuaria i s'obriria pas a una democràcia. En canvi, es va anar constatant que la cosa aniria per llarg i que la llengua i la cultura catalanes continuarien prohibides o serien deixades com quelcom folklòric.

Des d'aleshores, i ja en l'abadiat del pare Aureli M. Escarré, elegit com a abat coadjutor però tenint el govern del monestir el 1941, la posició de Montserrat va anar sent cada

vegada més crítica amb el règim. I alhora va anar oferint el monestir a la societat civil catalana com un espai de trobada, respectuós i democràtic, en el qual es poguessin confrontar civilitzadament la reflexió sobre com s'hauria d'anar articulant la societat del futur pensant en el bé comú i en la protecció dels elements constitutius de la personalitat de Catalunya (llengua, cultura, costums, tradicions, etc.). S'afavoria i d'alguna manera es col·laborava, al costat d'altres iniciatives i entitats, a bastir un projecte integrador, compatible amb visions diferents del país.

Per això, la iniciativa del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs va ser rebuda amb joia i amb l'esperança que pogués dur a terme una bona tasca. I per això, encara, hi va haver un suport ben explícit de les celebracions anuals, fins que al cap de vint-i-cinc anys, el 1968, van ser substituïdes per les Festes Populares de Cultura Pompeu Fabra, amb una seu itinerant per diverses ciutats de Catalunya.

Aquell any 1968, Montserrat va acollir una altra iniciativa a favor de la llengua catalana. Per bé que la dictadura havia deixat que augmentés una mica més la difusió del català, encara no gaudia de plena llibertat i calia continuar treballant perquè la llengua esde-

vingués un vehicle normal de comunicació i de cultura. L'any 1968 coincidia amb el centenari del naixement de Pompeu Fabra, i es va organitzar un secretariat (en el qual hi havia, entre d'altres, Joan Triadú) que, sense fer gaire soroll per evitar controls i prohibicions, preparés una sèrie d'actes culturals en record de Pompeu Fabra que s'estenguessin per tot el país i afavorissin la llengua de la qual ell havia ordenat la gramàtica. Es va pensar també amb algun tipus d'aplec col·lectiu per commemorar-ho. El secretariat pel centenari de Pompeu Fabra es posà en contacte amb la Federació Catalana de Muntanyisme (precursora de l'actual Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya, la FEEC). Va sorgir la idea d'encendre una flama a la tomba de Pompeu Fabra, al cementiri de Prada del Conflent i, passant per tot de pobles i viles de Catalunya, portar-la a Montserrat, on quedaria encesa perpètuament en una llàntia a l'atri de la basílica. L'excursionisme català s'hi va abocar amb entusiasme. Aquesta llàntia constituïa una ofrena a la patrona de Catalunya i un signe de la voluntat del poble català de mantenir la seva llengua. Des d'aleshores, cada any s'ha renovat aquesta encesa i les diverses entitats excursionistes del país fan torns per portar la flama des de Prada a Montserrat.

D'aquesta manera es manifesta la vitalitat de la llengua i el compromís de mantenir-la a un nivell ben alt.

De tota manera, com ja és ben sabut, malgrat els progressos que s'han fet des dels temps del Concurs de Cantonigròs i des dels inicis de la Flama de la llengua a Montserrat, la parla catalana encara necessita ser protegida. Literàriament té una gran qualitat, comparable al de les llengües més importants. Però cal encara vetllar-ne la qualitat en l'ús informal de la gent i en la utilització que en fan els mitjans de comunicació. Cal vetllar-ne la presència a l'escola, perquè encara hi troba entrebancs. I cal vetllar, a més, perquè sigui la llengua vehicular normal a Catalunya. Evidentment, això no vol dir que calgui menystenir la llengua castellana amb tota la seva riquesa cultural.

Hem de donar continuïtat, doncs, també en els temps actuals, a l'esperit del Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs ideat per Joan Triadú. A més de procurar que el conreu de la llengua es doni en tots els seus registres, des dels més col·loquials fins als més especialitzats, al mateix temps, i més enllà de la llengua, cal continuar treballant en l'elaboració d'una cultura sòlida i consistent, capaç de confrontar-se amb els canvis

que comporta el pas del temps i de trobar un lloc digne i respectable en el món.

És una tasca que demana sumar esforços per part dels qui valoren la nostra llengua i la nostra cultura i això en tots els àmbits: partits polítics, responsables de les institucions i l'Administració pública, agents socials i econòmics, mitjans de comunicació i societat civil. Per això és important recuperar i potenciar la confiança mútua i establir un diàleg sincer que posi el valor de la cultura i de la llengua i el bé comú del país per damunt dels interessos particulars. És hora de sumar esforços, de teixir capil·laritats des de la confiança i el diàleg. No hi fa res que hi hagi opinions oposades. El que cal és una reflexió en comú, feta generosament al servei dels ciutadans i amb voluntat d'arribar a consensos amplis per cercar camins de sortida de la situació actual, agreujada per les conseqüències de la pandèmia en l'àmbit sanitari, econòmic, social i cultural.

† **Josep M. Soler**

Abat de Montserrat

El meu Joan Triadú

Aquell estiu del 1969, el de l'arribada a la lluna i el dels meus vint anys, em va portar la coneixença personal i propera del senyor Joan Triadú i Font (1921-2010), i de la seva família, la seva esposa Pilar Vila d'Abadal i Vilaplana (1923-2017) i els seus fills, Teresa i Joaquim. Naixia una amistat feta de proximitat i admiració que no ens va abandonar mai. En aquest Any Joan Triadú, centenari del seu naixement, voldria aportar un testimoniatge de la meva reconeixença del gran mestre i patriota Joan Triadú, i de tantes coses de què li soc deutor.

En baixar del tren a Vic, ell ja m'esperava. Amb el seu cotxe vam anar crestejant cap a Cantonigròs. Per trencar el silenci ja em va comunicar la nova acabada d'ocórrer de la mort a Roma del doctor Manuel Bonet i Muixí (1913-1969), gran eclesiàstic barceloní, canonista influent de la cúria romana, que després coneixeria més a fons i que llavors no em deia gairebé res, perquè tot just havia iniciat els meus estudis de teologia.

Jo anava a passar tot un mes a la casa dels Triadú de Cantoni, a ajudar-los amb els seus dos fills, als quals la feblesa de visió de la senyora Pilar i la feina que no parava mai d'en Joan Triadú, ni que fes teòricament vacances, demanava un «preceptor» en la persona d'un jove seminarista que els tingués estimació, pedagogia, mà esquerra

i els fes gaudir de la vida de la muntanya, amb excursions, cançons amb guitarra i bon humor. Vaig viure un agost molt bo, inoblidable. Sempre em recordaré de mossèn Josep Cruells i de la seva majordoma, dels fills del poble i els estiuejants de Cantoni, i les excursions al Santuari de Cabrera i a tantíssims llocs del Collsacabra. De tant en tant veia un personatge enigmàtic, el cardenal Pericle Felici (1911-1982), personatge clau del Concili Vaticà II, que passava unes vacances amb les Operàries Parroquials, deixebles de Magdalena Aulina, que hi tenen casa. Veure'l de lluny, resant i passejant, era com una aparició per a un seminarista jovenet com jo.

A través de la seva famosa i controvertida *Antologia de la poesia catalana 1900-1950*, jo ja coneixia en Joan Triadú. La meva generació havíem tingut una formació exclusiva-ment en castellà, però als meus catorze anys em vaig plantar i vaig voler aprendre la meua llengua. Per això, de forma autodidacta, em vaig dedicar a estudiar-la i a llegir tot el que podia i em queia a les mans (quant de bé que va fer la gramàtica *Signe!*). I després, ja al Seminari de Barcelona, estudiant Filosofia i estirat pel Ramon Pinyol i altres amics, em vaig apuntar als cursos de la DEC per a professors de català per correspondència (jo tenia el senyor Esteve Espresate de professor), i em vaig examinar dels cursos

Elemental i Mitjà, al CICF, on un seriós Joan Triadú vigilava els exàmens. Sort que a la Secretaria ens topàvem amb la deliciosa i simpàtica Carme Garsaball, que feia fàcil el que era difícil i ens animava molt. Després vaig saber l'immens treball que es va fer des d'aquell piset del passeig de Gràcia... i més oficialment des dels cursos presencials del CICF. L'ànima es deia Joan Triadú.

Ara jo pujava des de la calorosa plana de Vic als frescos i bells paratges del Collsacabra. Recordo el plaer de collir maduixes silvestres al pla d'Aiats, tot un petit miracle per a un noi del Poblenou, un barri obrer de Barcelona llavors fosc i amb fama d'anarquista. Potser també això em va fer caure en gràcia i simpatia al Joan Triadú, que em va explicar els seus orígens obrers a Ribes de Freser. Li agradava dir «Jo vinc de baix!». Ara que soc el bisbe d'Urgell i per tant de la vila de Ribes de Freser, sempre em recordo d'ell quan la visito. Ell acostumava a fer broma i a punxar la seva esposa Pilar, tractant-la d'aristòcrata i de gustos refinats (perquè venia de cal Cavaller de Vidrà) i sobre els seus fills, que de tan rossos i formosos ningú no es creia –deia ell– que fossin d'ells dos. Tot això amania els àpats d'aquell estiu i els pocs moments que no treballava al seu despatx, perquè altrament ell llegia i escrivia articles i cartes sense parar. Em va agafar molta estima perquè

l'escoltava i obeïa amb admiració, i era un deixeble i un seguidor amatent. Em va fer llegir els *Germans Karamàzov*, *Incerta glòria*, Carles Riba, mossèn Cinto Verdaguer, els *Sonets* de Shakespeare per ell traduïts, entre d'altres, llibres que tenia a Cantoni. I sabent que estudiava anglès i que com a bon seminarista estava estalviant per anar a Anglaterra a aprendre més anglès, em va donar contactes molt bons que m'obriren algunes portes quan més endavant hi vaig viatjar. Ell era molt anglòfil, i m'ho va encomanar.

En anys posteriors, i ja ordenat capellà, vaig poder conèixer millor i de primera mà el seu camí intel·lectual de jove mestre en temps de guerra a Granollers, a la Universitat de Barcelona i després de lector a Liverpool, i la malaltia que el va portar a Cantoni. Allí va crear anys després, amb altres amics seus -Jordi Parcerisas i Corberó i Jordi Cots i Moner, íntim amic i padrí de bodes que jo vaig conèixer després a Justícia i Pau de Barcelona-, el Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs (1944), que seria un pilar molt important de resistència i reviscolament de la cultura catalana de la postguerra, encara amb la dura repressió de la dictadura. Va poder comptar amb la complicitat del bon rector Josep Cruells i Rodellas (1929-2008) i en el fons del bisbe de Vic, el gran doc-tor Ramon Masnou i Boixeda (1907-2004),

que tantes iniciatives culturals del país va aixopugar a la seva diòcesi. Temps de resistència que després van donar fruit. Treball pedagògic i treball intel·lectual. Fou sempre un resistent inquiet.

Desitjo fer esment del Joan Triadú creient, precisament en temps de dubtes i de defallences com fou el seu temps. Fou sempre un bon catòlic, amb una fe ferma però humil i discreta, franciscana, sense escarafalls. Mai no se'n va vantar. Però fou un feligrès fidel i constant de Sant Ildefons a Sant Gervasi, amb el seu bon amic i rector mossèn Joan Alemany i Esteve (1920-2008), com de la seva parròquia de Santa Teresina de l'Infant Jesús a Gràcia, de la qual fou un enamorat i a qui feu protectora de la seva filla gran Teresa. Estimà molt el papa sant Joan XXIII, la seva bondat i els seus grans textos valents a favor de les minories nacionals, com reflecteix la seva darrera encíclica *Pacem in Terris*. Cregué en l'obra del Concili Vaticà II que intentà divulgar, i estimà l'acció ingent de l'Abadia de Montserrat, amb tots els seus abats i monjos, i la generació d'eclesiàstics renovadors i catalanistes. Sabé valdre's de la plataforma que va ser durant molts anys el CICF, després Institut Cultural del CIC, impulsat per la senyora Maria Rosa Farré i Escofet (1916-2001), i fundà l'Escola Thau (per sant Francesc d'Assís), que va dirigir encertadament.

No es va apuntar mai a la crítica marxista a les democràcies occidentals o al menyspreu de la religió. Mantingué el seu rumb. Sabé mantenir distància amb la política de partits, per més que mantingué sempre una actitud compromesa amb les llibertats, totes les llibertats, i decidit en el que creia prioritari i indefugible: Catalunya! Estava molt orgullós de la Creu de Sant Jordi i de la Medalla d'Or de la Generalitat, així com del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes.

Fou un treballador incansable, amb la llibertat d'anar contracorrent, sense afalagar i amb la fidelitat als seus criteris. Sabia el que volia, sabia en què creia, i ho defensava amb totes les seves forces. Tingué una fe indestructible en Catalunya, superant en els anys més durs i obscurs la moral de la derrota, en aquella postguerra dramàtica on els vençuts, com ell, van treballar per donar la volta a la situació, aprofitant qualsevol esclatxa. Que bellament ho diu el seu estimat referent Carles Riba i Bracons (1893-1959), al final de l'esplèndida *Elegia IX de Bierville*, dedicada significativament a Pompeu Fabra i Poch (1868-1948), «l'esperança meravellosa traspasa,/ crida, més real que la tenebra o l'estel/ -ossos decebut i l'heroica pira en el vespre/ desesperat- per a molts sembla d'antuvi una fe;/ sols que té menys espera i arrenca de tots els exilis/ cap al seu crit, i els

batuts van retrobant-se soldats». En recitar-la ho canviava «i els vençuts van retrobant-se soldats». Ell em va suggerir que fes la meva tesi doctoral en teologia sobre el Déu que descriu Carles Riba, i estava disposat a codirigir-me-la, amb el doctor Josep M. Rovira Belloso (1926-2018), però les autoritats acadèmiques de llavors no ho van acceptar (perquè seria massa literària), i jo em vaig acabar dirigint cap a la filosofia, estudiant el doctor Carles Cardó i Sanjoan (1884-1958).

Aprengué a ser resistent. La seva vida, des dels orígens familiars a Ribes de Freser fins al reconeixement del país que va obtenir als darrers temps, no va ser fàcil. No es va deixar comprar per ningú, ni es va dedicar a fer diners, ni es va aturar en els esnobismes tan fàcils en la nostra vida cultural, ni adoptà el posat de l'intel·lectual que està de tornada, ni s'adormí en els llorers... Al contrari. Jo soc conscient, per posar un exemple, del temps que regalava llegint manuscrits de poetes i poetesses, novel·listes i escriptors desconeguts que li demanaven una opinió i un guiatge. I tenia paciència infinita amb ells. Va ser un cuidador amatent de la seva esposa, que aviat perdé la vista i la mobilitat i no el podia acompanyar gaire en les seves sortides arreu dels Països Catalans, per donar conferències, presentar llibres, activar grups al servei de la cultura i de la pàtria.

Estimà molt els seus nets i els hauria volgut tenir més a sobre. I estava cofoi dels seus dos fills, de les seves carreres professionals. I volia morir en la pau de la fe de l'Església, abandonant-se a la misericòrdia de Déu. Em va fer una forta impressió la seva mort i les seves exèquies. I no oblidaré mai ni jo ni els qui l'estimàvem i érem allí el darrer adéu al cementiri de Cantonigròs ni aquell enyor en el Cant dels Segadors, en el moment de lliurar les seves despulles a la terra amb l'esperança de la resurrecció.

En totes les etapes de la meua vida el vaig apreciar molt i li vaig demanar consell. Ell volia que tingués cura, ni que fos a distància, dels seus fills, com tot bon pare, però això no sempre es pot fer si no ets a prop. De tant en tant, amb molt d'afecte, ho procuro de fer. En complir-se el centenari del seu naixement a Ribes de Freser, al Pirineu, prop del Santuari de la Mare de Déu de Núria, notem el buit que ens va deixar i la necessitat que tenim en els moments presents de profetes i pencaires treballadors com ell, rigorosos, tenaços, anhelant l'excel·lència, com sempre deia, que estimin incansablement el nostre petit país i el facin estimar a les noves generacions de catalans.

Joan-Enric Vives
Arquebisbe d'Urgell

Secció de poemes premiats al concurs parroquial

VINT SONETS

I

Que en el cant sigui baix el bes
i astut el cor en l'abraçada:
el cor vol més, vol en excés,
i en el do rebut es degrada.

Abans dels teus ulls, estimada,
¿hi ha un amor que, dolç, me'ls creés
que me'n fes uns camins d'onada?
¿Uns ulls per l'amor de després?

Dóna't perquè tot recomenci
ordit en perills de silenci,
virginal d'un foc absolut;

com, passant de l'illa inaudita,
que s'exalta al somni volgut
en la perla ardent que l'imita.

Carles Riba, 1951
1r premi

CINC POEMES

Lema: Els versos meus on aniran?

I

DANSA ÚLTIMA

Un dia, volent o no,
serem a l'altre ribatge.
¿Ens hi hauran portat, Senyor,
per un camí perdedor
tot entenebrit de por,
en ordre del teu missatge?
¿Desesma tindrem llanguent
i la passa fóra cauta?
Només sé que en pensament
veïnejo un cor content
-al viatge indiferent-
menat com per una flauta.
Que si em perdo per a mi,
no em sabria dir perduda
si del perdre'm se'n nodrí
-enamorada de mi!-
aquella part de diví
que en el fons es fa tossuda
i rebutja tot el món...
Música per a la dansa
dels qui són i ja no són.
Passarem per qui sap on,
sentirem que el cor es fon
amb la dansa que no cansa.

Clementina Arderiu, 1954
1r Premi

TOT EL TEMPS PASSAT...

Tot el temps passat, i les nits i els dies
de tot el temps passat, amb els amics d'ahir,
els balls a l'estiu
sota els pollancres
que fan una música tan dolça,
les cabanes
de canyes tallades a la via del tren,
Les curses per les vinyes
si plou
i les baralles que sempre perdia...,
eren la justificada il·lusió per la vida.
Tot el temps passat, i les nits i els dies
de tot el temps passat, són el luxuriós baume
que m'envolta, si vull recordar
la meua terra,
els noms, els homes,
els deus que tenia i estimava.
Perquè ara ja fa anys
que tot el temps és passat, i que són
velles les nits i els dies, les il·lusions
per la vida, de tot el temps passat.

Francesc Parcerisas, 1966

Premi Salvat-Papasseit

LA MÀ PEL FRONT AQUESTA MENA DE VIDA

Aquesta mena de vida barrejada
de goig i de dolor
de fang i de puresa
l'estimem d'allò més.
No ens ha pas estat fàcil d'estimar-la.
Ha calgut que primer l'avorríssim,
la volguéssim deixar
com aquell qui abandona una nosa.
Ha calgut que primer ens convencéssim
que no era pas bonica de mirar.
Però una tarda que plovia una mica
i estàvem tristos perquè estàvem molt sols
l'hem trobat amoinosa i fidel davant nostre,
l'hem descobert que tenia una espatlla
que ens venia a la mida del braç.
Aleshores li hem fet mitja rialla
i ara ja som amics.
Quan sigui blanca i pura
jugarem a fer esglésies
i quan sigui de fang
dibuixarem un home.

Núria Albó, 1961

Premi Cant espiritual

TOT UN DIA

Lema: U per més.

V

I me la miro,
la dona,
de cua d'ull. S'està
tan quieta que sospito. És
una mania, ja ho sé, però he de veure
si puja i baixa el llençol on deu parar-li
el ventre. Qüestió
d'un parell de segons. Per no deixar-la
morta, que podria ser.
Per no sortir a viure
creient endebades que sóc dos.
I veig que sí,
que viu,
que va vivint a glops.
I sento tot d'agraïment
envers ella i el món i Déu, i vull
donar-lo a algú, aquest agraïment,
i em giro i ella dorm,
i el món és fora i Déu és massa endins.

Màrius Sampere i Passarell, 1967

Accèssit al premi Salvat-Papasseit

DONZELL AMARG

I

Foscament aürtat,
sense remei.

La meua entranya és un barranc
amb baladres només.

(Bela el cor, a un costat,
com un anyell.

El pobre cor, emmetzinat
amb els baladres secs).

II

MARE

Si el mar sona al caragol,
és Déu qui sona al teu cor?

No és Déu qui sona al teu cor?

III

Com un cercle de cans
o martells o corbelles
o furiosos batalls,

les preguntes que mai
no m'he fet, em colpegen,
com pedres, el pit amarg.

Tota la nit batent
-tota la nit cridant-
el ferro del cor encès.

Ésser, és preguntar
sense obtenir resposta?

Home: roca
I la resta, mar?

I Déu? I Déu, no és
un sí
immens?

Però jo cerque un sí
de Déu
a mi!

Vicent Andrés i Estellés, 1956

Premi a un llibre de poemes inèdit

SONETS DE BALANÇAT ILLA FIDEL

No trobaràs la terra que jo veig,
ni tan sols el seu lloc vers on guiada
és ta nau, viatger. Una altra alenada
afavoreix mon rumb, bé de llebeig

bé de gargall, més pura; i jo passeig
dins el meu cor una illa treballada
i ja en saó, i sa túnica daurada
no es desclou sense un llarg, dur malaveig.

No trobaràs la pedra que s'arrela
en quaranta anys de somni i de desig
i floreix en uns cims de poesia.

L'aire que hi du coneix sols una vela.
Veuràs el puig, el solc, l'arbre... I jo, enmig,
altra llum dins la llum, més fèrtil dia.

Marià Villangómez, 1955

Premi a un llibre de poemes inèdit

PRESENCIA I RECORD ELS RECORDS ELEGIA

In memoriam J.V.

La gran Fúria ha passat i se te'n duia
dins el foll remolí d'odis encesos ...
Sols em resta el perfum d'aquestes roses:
Elles han aclarit la nit obscura,
en el seu blau profund, estels en flames
que serveixen el record de tots els somnis
orfes per sempre més del teu misteri
d'home vivent sense el signe de l'Àngel...
Ara per tu, el somriure de l'alba,
el cant del rossinyol, l'hora benigna,
l'amor dels teus, el perfum de la terra,
tot s'ha esvaït al contacte de l'aigua
que t'ha portat, cruel, a l'altra riba.

I quan el món per tu també floria,
érem amics que sols es retrobaven
en breus instants, però bé prou sentien
que eren amics en totes les absències.
Et sabia vivent i això em bastava
per fer-te el do de la meva tendresa,
record d'aquell amor que vaig tenir-te
en els dies llunyans d'adolescència,
et torna a mi, perquè l'amor t'aculli.

I ara la Mort, com a suprema ofrena,
et torna a mi, perquè l'amor t'aculli

i et faci meu, i l'escalf de la vida
mentre sigui per mi també el revisquis.
Floriran altre cop les oliveres
i tornaran a fer-te companyia
la dolçor de la neu dalt la muntanya,
i les cançons de les fonts amagades,
i les cançons de les fonts amagades
i la pluja suau en l'herba fina,
i el somriure del món en contemplar-se...
Viuràs en mi totes les hores calmes
i en les hores cruels hi seràs sempre,
Perquè també dins el dolor s'hi troba
l'amarga plenitud del goig de viure.

... I ara la Mort t'haurà tornat el somni
de la mà del record que m'acompanya
i ja mai més ens deixarà de petja,
perquè en dies llunyans vaig estimar-te.

Rosa Leveroni, 1952

1r premi

ÉS QUAN DORMO QUE HI VEIG CLAR

A Joana Givanel

És quan plou que ballo sol
Vestit d'algues, or i escata,
Hi ha un pany de mar al revolt
I un tros de cel escarlata,
Un ocell fa un giravolt
I treu branques una mata,
El casalot del pirata
És un ample gira-sol.
És quan plou que ballo sol
Vestit d'algues, or i escata.

És quan ric que em veig gepic
Al bassal de sota l'era,
Em vesteixo d'home antic
I empaito la masovera
I entre pineda i garric
Planto la meva bandera;
Amb una agulla saquera
Mato el monstre que no dic.
És quan ric que em veig gepic
Al bassal de sota l'era.

És quan dormo que hi veig clar
Foll d'una dolça metzina,
Amb perles a cada mà
Visc al cor d'una petxina,
Só la font del comellar
I el jaç de la salvatgina,
-O la lluna que s'afina

En morir carena enllà.
És quan dormo que hi veig clar
Foll d'una dolça metzina.

Abril de 1939

J. V. Foix, 1953

1r Premi

EL POBLE

El poble és un vell tossut,
és una noia que no té promès,
és un petit comerciant en descrèdit,
és un parent amb qui vam renyir fa molt de temps.

El poble és una xafogosa tarda d'estiu,
és un parapet damunt la sorra,
és la pluja fina de novembre.

El poble és quaranta anys d'enfilar-se per les bastides,
és el petit desfici del diumenge a la tarda,
és la família com a base de la societat futura,
és el conjunt d'habitants... etc. etc.

El poble és el meu esforç i el vostre esforç,
és la meua veu i la vostra veu,
és la meua petita mort i la vostra petita mort.
El poble és el conjunt del nostre esforç
i de la nostra veu
i de la nostra petita mort.

El poble és tu i tu i tu
i tot d'altra gent que no coneixes,
i els teus secrets
i els secrets dels altres.
El poble és tothom;
el poble és ningú.

El poble és tot:
el principi i la fi,
l'amor i l'odi,
la veu i el silenci,
la vida i la mort.

...

Miquel Martí i Pol, 1957-1961

Primer accèssit al premi Cant Espiritual

^ Joan Triadú i Jordi Parcerisas . Els dos amics que idearen el Concurs Parroquial de Poesia de Cantonigròs. Arxiu Carles Comella

La idea de fer un concurs de poesia sorgí de dos joves que sojornaven a Cantoni per motius de salut. S'hi havien conegut i en les llargues estones de repòs a què els obligava la convalescència de llur malaltia s'havien fet molt amics, malgrat que un d'ells s'estava en una fonda del poble, tot sol, i l'altre vivia amb algun familiar en una torre una mica separada de la població. Es deien, per ordre d'edat, Joan Triadú i Jordi Parcerisas. El primer fou qui s'encarregà de la realització: en parlà amb el senyor rector de la parròquia, mossèn Feliu Vila, no pas perquè el projectat concurs hagués d'ésser de caràcter religiós, sinó perquè només l'autoritat eclesiàstica podia, fins a cert punt, emparar un acte cultural sense passar per l'autoritat civil, la qual no l'hauria autoritzat o bé hauria exigít que fos tot o una bona part en castellà i amb intervenció i predomini de les persones designades per ella.

Mossèn Vila acceptà la proposta, com un acte fet totalment en català, durant els actes de la festa de sant Roc, patró de la parròquia, i com a arrodoniment cultural de les celebracions religioses i cíviques de la Festa Major. El primer concurs fou convocat per al 17 d'agost de 1944.

Joan Triadú, *El Collsacabra*

Donare et Recipere

^ 1948. F1. Cartell del V Concurs de Poesia, fet pel pintor Joan Roura. (Original: arxiu Joan Triadú) (diapositiva arxiu T.C.)

“La poesia, com l’art —tant per al creador com per al receptor— és una manera de mirar el món, d’habitar-lo. I és des d’aquí, des de la bellesa, que podem contribuir a fer-lo més bo, més amable, més just i més lliure.”

Donare et Recipere és un treball artístic que vol commemorar els concursos literaris de Cantonigròs i ser, alhora, un espai viu per pensar, sentir i —per què no— escriure l’essència dels concursos: la poesia. Homenatjar la feina feta en el terreny cultural i també pedagògic i celebrar que, si bé els certàmens van tenir una durada concreta en el temps, els poemes de molts dels poetes que van participar-hi segueixen vius en nosaltres cada vegada que els llegim de nou. I així continuaran, mentre hi hagi mirades que els desvetllin.

L’obra és feta de fusta i de paraules, de paraules de fusta, i de la fusta de les paraules de Vicenç Altaïó, Odile Arqué, Mireia Calafell, Antoni Clapés, Jaume Coll, Carles Duarte, M. Josep Escrivà, Feliu Formosa, K100, Anna Montero, Perejaume, Francesc Prat, Lluís Solà, Víctor Sunyol i Antònia Vicens. Ells, amb molta generositat, han col·laborat en l’obra: han escollit un poema d’un

dels concursants i n’han lliurat un de seu, fent part, tots ells, de la peça. Han escollit poemes de M. Àngels Anglada, Clementina Arderiu, Blai Bonet, Vicent Andrés Estellés, J.V. Foix, Màrius Sampere, Joan Fuster, Rosa Leveroni, Marià Manent, Francesc Parcerisas, Pere Quart, Carles Riba, B. Rosselló-Pòrcel, Segimon Serrallonga i Antònia Vicens.

Així, poetes d’avui diuen l’ahir del demà d’aquest ara.

Tot plegat —l’obra, l’acció i el lloc— vol suggerir un espai, una atmosfera on cadascú, amb la seva capsula de memòria, sensibilitat i reflexió, pugui fer la seva pròpia lectura dels poemes i de la peça; pugui evocar-hi el seu sentir, i potser emportar-se un silenci, un resò, una llavor d’alguna cosa que faci saó de la fusta i les paraules de sota d’aquests arbres.

Alícia Casadesús

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de l'Esquirol

Amb el suport de:

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya

100
Joan Triadú

